

№ 69 მაისი - ივნისი 2023 წელი

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

საღიშო მთვარე

კავიბისა და ყურბანის
სავალდებულო ღვთისმსახურება
გვიასლოვდება

ჩინა სიჭკუაობა

ძვირფასო მკითხველნო, მოგესალმებით მოწყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით, უზენაეს ალლაჰს უსაზღვრო ქება-დიდება, ყოველივე ბოძებული სიკეთისათვის. გვსურს სულითა და გულით ყველას მოგილოცოთ მოახლოებული მსხვერპლშენიშვნის დღესასწაული - ყურბან ბაირამი, რომელსაც მთელი ისლამური სამყარო მიმდინარე წლის 28-29 და 30 ივნის აღნიშნავს. გისურვებთ რწმენის სიმტკიცეს, სულიერ სიმშვიდეს, ჯანმრთელობასა და ბედნიერებას.

მსხვერპლშენიშვნის ისტორია მთელი კაცობრიობის მანძილზე გრძელდებოდა, რომელიც ჩვენამდეცაა მოღწეული. მსხვერპლშენიშვნა არის ღვთისმსახურება, რომელიც ალლაჰმა სავალდებულო გახადა მორწმუნეთათვის. შესაბამისად, მსხვერპლშენიშვნის ღვთისმსახურება ხდებოდა ყველა ღვთაებრივ რელიგიაში. ყურბანი ადამიანის ალლაჰთან დაახლოებას უზრუნველყოფს. იმის გამო, რომ ყურბნის ღვთისმსახურება ქონებითა და სულით თავგანწირვის მნიშვნელობის მატარებელია, ალლაჰთან დამაახლოებელი ყველაზე მნიშვნელოვანი საშუალებაა.

ყურბანი ჩვენ გვახსენებს იმ დიდ ნდობას, მორჩილებასა და მსახურებას, რაც წმინდა იბრაჰიმსა და ისმაილს გააჩნდათ. ალლაჰი ადამიანებს აჩვენებს ყველაფერს, რაც ხელში აქვთ, მათ წესისამებრ გამოყენებასა და მოწყალეობად გაღებას ასწავლის. ყურბანი ადამიანს სიძუნწისა და ქონების სიყვარულისგან იხსნის. საზოგადოებაში ძმობის, ურთიერთდახმარების, განაწილებისა და ღარიბის გახარების გრძნობებს ავითარებს. ადამიანებს სიყვარულითა და გულისხმიერებით აკავშირებს ერთმანეთთან. ალლაჰის

ბოძებული სიკეთების სარგებლობას უზრუნველყოფს. ის არის ინდივიდუალური და საზოგადო ღვთისმსახურებების აღსრულებით ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვება და მასთან დაახლოება.

ყურბნის-მსხვერპლის შეწირვა ღვთისმსახურების ერთ-ერთი პრაქტიკული გამოვლინებაა. ამ მიზნით შეწირული საქონლის არც ხორცი და არც სისხლი, ბუნებრივია, დიად გამჩენთან არ მიაღწევს, თუმცა ყველაზე მეტად მნიშვნელოვანია ის, რომ გამჩენთან მიაღწევს თითოეული მორწმუნე პიროვნების გულწრფელობა და ღვთისმოსაობა, რომელიც უზენაეს ალლაჰზე მორჩილების ცხადი გამოვლინებაა. მსხვერპლშენიშვნას, როგორც ღვთისმსახურებრივი, ასევე, საზოგადოებრივი ფუნქციაც გააჩნია. მსხვერპლშენიშვნის არსი იმაშია, რომ ალლაჰის კმაყოფილებასთან ერთად, გაჭირვებული ადამიანის ხორციით დაკმაყოფილების აუცილებლობა მასში გამოხატული. ამგვარად მსხვერპლშენიშვნა, მუსლიმ საზოგადოებაში და ზოგადად ძმობას, ურთიერთდახმარებას, თანადგომას, ჰარმონიის განვითარებას და დამკვიდრებას უწყობს ხელს. მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ვ) ბაირამის ღვთისმსახურების შემდეგ ყურბნის შესახებ მიწვევრიდან ასე მიმართავდა: „ადამის მოდგმა, მსხვერპლშენიშვნის დღეს, მსხვერპლის შეწირვაზე უკეთესს ვერაფერს იქმს, რომელიც ალლაჰის წინაშე სიკეთედ ჩაინერება. უეჭველად, იგი განკითხვის დღეს მადლად მოველინება. რამეთუ, ვიდრე სისხლი მიწაზე დაიღვრებოდე, ალლაჰის წინაშე შესმენილ იქნება. ამიტომ მსხვერპლი მთელი გულითა და სულით შესწირეთ!“ (თ 1493 თირმიზი, ედაჰი, 1.)

ალამ შანთაძე

საქართველოს მუფთი

შუამავლის აღზრდის მეთოდები

ჩვენს ცხოვრებაში ადამიანების, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდა თაობის, აღზრდასა და განათლებას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. უნდა აღინიშნოს, რომ მხოლოდ განათლების მიღება არაა საკმარისი სრულყოფილ ადამიანად ჩამოყალიბებაში. ადამიანი აღზრდილი უნდა იყოს მრავალი ზნეობრივი ღირებულებებით. ადამიანი სრულყოფილი იქმნება მაშინ, როცა განათლებულია და კარგადაცაა აღზრდილი. შუამავლის თანამიმდევრებს დიდი განათლება არ ჰქონიათ მიღებული, მაგრამ თითოეული მათგანი უშუალოდ შუამავლის წიაღში აღიზარდნენ რწმენისა და მრავალი ზნეობრივი ღირებულებებით, რის გამოც წარუშლელი კვალი დატოვეს ამქვეყნიურ ცხოვრებაში. ისინი შუამავლისგან ღებულობდნენ მაგალითს და შეძენილი ცოდნის (განათლების) შესაბამისად ცხოვრობდნენ. აიათების გარდმოვლენისთანავე უყოყმანოდ და უპირობოდ ასრულებდნენ მათ მოთხოვნებს. აი მაგ. როცა გარდმოველინა აიათი მანდილოსნების თავსაბურველთან დაკავშირებით, მათ მაშინვე წინსაფარი მოიხსნეს, შუაში გაჭრეს, ნახევარი ნაწილი წელზე შემოხვიეს, ნახევარი კი თავსაბურველად გამოიყენეს.

აღმზრდელობით საქმიანობაში თეორიულ მასალაზე მეტად აღსაზრდელთან მიდგომა და მეთოდი უფრო მნიშვნელოვანია. ადამიანებს, განსაკუთრებით კი ბავშვ-

ებს, სასარგებლო, მნიშვნელოვანი საკითხები უნდა შევასწავლოთ და ამ პროცესში საუკეთესო მეთოდები უნდა გამოვიყენოთ.

თუკი მოსწავლეს არ უყვარს მასწავლებელი, საგანიც არ ეყვარება, შესაბამისად, არც ისწავლის. ამიტომ მასწავლებელმა უნდა ეცადოს, რომ მოსწავლეს თავი შეაყვაროს: მოეფეროს, შეაქოს, წაახალისოს, წარმატების შემთხვევაში დაჯილდოვოს. ყველაფერი უნდა გააკეთოს იმისათვის, რომ აღსაზრდელი სწავლით დაინტერესდეს. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, მასწავლებელმა აღმზრდელობით საქმიანობას საკუთარი თავი უნდა მიუძღვნას. საქმე უნდა გააკეთოს მონდომებით, პასუხისმგებლობით და არა მოვალეობის მოხდის მიზნით.

როდესაც თვალს გადავავლებთ ალაჰის შუამავლის ცხოვრების ისტორიას, ის გვევლინება საუკეთესო აღმზრდელად და პედაგოგად, აღზრდის საუკეთესო მეთოდოლოგიით. მასში მოზღვავეებით იყო ყველა ის თვისება, რაც უნდა ახასიათებდეს თითოეულ აღმზრდელს და მასწავლებელს.

ფსიქოლოგთა მტკიცებით, ადამიანებზე სიტყვებზე მეტად, გადმოცემა უფრო ახდენს ზეგავლენას. კვლევების შედეგები გვიჩვენებს, რომ ადამიანთა ურთიერთობებში სიტყვებს 7 %, ხმის ტონალობას 38 % და სხეულის ენას (მიმიკა, ჯესტები და სხვ) კი 55 %-ით ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია მოსაუბრეზე.

თუ ჩვენი სიტყვები ჩვენივე სხეულის ენით არ იქნება გამყარებული, მათ ეფექტი არ ექნება. ამიტომ, კომუნიკაციაში საუბრის და გადმოცემის მეთოდს ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. გულიდან წარმოთქმული სიტყვები მსმენელთა გულეში დაისადგურებს და მასში შთაბეჭდილების კვალს დატოვებს. უგულოდ საუბარი კი მსმენლის ერთი ყურიდან შევა, მეორედან გავა და არავითარი ეფექტი არ ექნება.

ალლაჰის შუამავალს (ს.ა.ს.) შეეძლო საუკეთესო მეთოდებით ესაუბრა თანამიმდევრებთან, რითაც ადვილად იპყრობდა მათ გულეშს. ამიტომაც იყო ის ადამიანთა გულთამპყრობელი, რაც რასაკვირველია, სიყვარულისა და სანდოობის გარეშე ვერ მოხერხდება.

განვიხილოთ რამდენიმე მეთოდი, რომლებსაც შუამავალი (ს.ა.ს.) თანამიმდევრების აღზრდისას იყენებდა.

1. შუამავალი (ს.ა.ს.) ყოველთვის არწმუნებდა ხალხს, ახალისებდა და იმედის გრძნობას უნერგავდა.

შუამავლისთვის (ს.ა.ს.) მიუღებელი იყო ძალადობა, ზენოლა და სხვ. იგი (ს.ა.ს.) ყოველთვის ცდილობდა ადამიანების დარწმუნებას საკითხის სიმართლეში და ობიექტურობაში. მართლაც, თუკი ადამიანი არ დარწმუნდება საქმის სისწორეში, არ შეუდგება მის განხორციელებას. ერთ-ერთი მთავარი ძალა, რომელიც ადამიანს რაიმე მოქმედებისკენ უბიძგებს, რწმენაა. ისლამშიც ხომ რწმენა გადამწყვეტი და უმთავრესია. ამიტომაც შუამავალი (ს.ა.ს.) თანამიმდევრებს ყოველთვის რწმენას უნერგავდა და ოპტიმიზმით განაწყობდა. მორწმუნეების იმქვეყნიური ჯილდო ხომ მარადიული სამოთხეა. ალლაჰის წყალობა უსასრულოა, მას უყვარს თავისი გაჩენილები და ჰპატიობს მათ.

2. კარგი ქცევების გამო თანამიმდევრებს შეაქებდა და ასაჩუქრებდა

ადამიანებს მოსწონთ, როცა მათ სხვები ყურადღებას აქცევენ და აფასებენ. ეს გრძნობა ზრდასრულებთან შედარებით ბავშვებში უფრო მეტია. პატარებს სიამოვნებთ, როცა უფროსებს მათი ქცევები მოსწონთ. მათი საქციელის მიმართ გამოხატული უფროსების რეაქციით პატარებს შეუძ-

ლიათ განასხვავონ ერთიმეორისაგან კარგი და ცუდი.

შუამავლის (ს.ა.ს.) ერთ-ერთი თანამიმდევარი - იბნ აბბასი გადმოგვცემს:

„ერთ დღეს შუამავალი (ს.ა.ს.) აბდესის ასალებად ემზადებოდა. მე გავიქეცი და წყალი მოვიტანე. შუამავალმა (ს.ა.ს.) წყლით სავსე ჭურჭელი რომ დაინახა, ვინ მოიტანაო, იკითხა. როდესაც უთხრეს იბნ აბბასმა მოიტანაო, ასე დამლოცა: ღმერთო ჩემო, იბნ აბბასს რწმენის საკითხებში ჩანვდომისა და მიხვედრის ნიჭი მოუმატეო“.

როგორც ვხედავთ, შუამავალმა (ს.ა.ს.) იბნ აბბასი დალოცვით დაასაჩუქრა.

3. კითხვების დასმით მსმენელის ყურადღებას მიიქცევდა

შუამავალმა (ს.ა.ს.) ერთ დღეს თანამიმდევრებს შეეკითხა:

-იციო, ვინაა მუსლიმი?

-დიადმა ალლაჰმა და შუამავალმა (ს.ა.ს.)

უკეთ იციან. მიუგეს თანამიმდევრებმა.

დარწმუნდა რა იმაში, რომ ყველანი პასუხით დაინტერესდნენ, ბრძანა: „მუსლიმი ისაა, ვისი ენიდან და ხელიდან სხვები დაცულნი არიან.“

ცოტა ხნის შემდეგ კვლავ შეეკითხა:

-იციო ვინაა მუმინი?

-დიადმა ალლაჰმა და შუამავალმა (ს.ა.ს.)

უკეთ იციან. მიუგეს კვლავ თანამიმდევრებმა.

ალლაჰის შუამავალმა (ს.ა.ვ.) ბრძანა: „მუმინი ისაა, ვინც არ ხელყოფს სხვის სიცოცხლესა და ქონებას“.

4. ახსნისას დროის ფაქტორს დიდ ყურადღებას აქცევდა

ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში დროის ფაქტორი ძალიან მნიშვნელოვანია. უცებ, ერთი ხელის მოსმით სასურველი შედეგი არ დადგება. ყველაფერს დრო სჭირდება. ამის დასტურია ცნობილი ქართული ანდაზაც - „დრო ყველაფრის მკურნალია“.

აღმზრდელობით საქმიანობაში დრო ძალიან მნიშვნელოვანია. ყველაფერი თავის დროზე უნდა მიენდოს აღსაზრდელს, არც აჩქარება შეიძლება და არც დაგვიანება. მაგალითად, ისლამის პირველ წლებში ლოცვა დღეში მხოლოდ ორჯერ იყო დანესებული - დილით და საღამოს. რამდენიმე წლის

შემდეგ, როდესაც შეეჩვივნენ მუსლიმები ლოცვას და რწმენაც უფრო განუმტყიდათ, ლოცვა დღეში ხუთჯერ გახდა სავალდებულო. ანალოგიური შედარება შეიძლება გაკეთდეს ალკოჰოლურ სასმელთან მიმართებითაც. პირველ წლებში სასმელი კატეგორიულად არ აკრძალულა, ყურადღება იყო გამახვილებული იმაზე, რომ სასმელი სარგებელზე მეტად საზიანოა. მუსლიმებს მთვრალი ლოცვა ეკრძალებოდათ. წლების შემდეგ კი სასმელი საერთოდ აიკრძალა.

5. მაგალითებით საუბრობდა

სწავლების პროცესში მაგალითების მოყვანა ძალიან კარგი მეთოდია. მაგალითებით, მსმენელი თემას უფრო ადვილად იმახსოვრებს. აი მაგალითად, შუამავალი (ს.ა.ს.) ლოცვის მნიშვნელობასთან დაკავშირებით ასეთ შედარებას აკეთებს:

- „როგორ ფიქრობთ, თქვენს ეზოში ანკარა ნაკადული რომ მოედინებოდეს და თითოეული თქვენგანი დღეში ხუთჯერ ბანობდეს, სხეულზე რაიმე ჭუჭყი დაგრჩებათ?

- რა თქმა უნდა არა. უპასუხეს იქ მყოფებმა. შუამავალმა (ს.ა.ს.) განაგრძო: „დღეში ხუთჯერ ლოცვაც ასეა. მის შესრულებით დიდი ალლაჰი ცოდვებისგან გაგწმენდო.“ (ბუხარი, მევაქით, 6; თირმიზი, ედები, 80.)

6. ახსნისას ისტორიული ამბები და იგავები მოჰყავდა

ისტორიული ფაქტებისა და იგავების გამოყენებით მსმენელს უფრო უადვილდება საკითხის გაგება და თან ადვილად იმახსოვრებს.

ებუ ჰურეირე (რ.ა.) გადმოგვცემს შუამავლის (ს.ა.ს.) რამდენიმე ასეთ ჰადისს:

„ერთმა მეძავმა ქალმა ორმოში ჩავარდნილი ძაღლი შენიშნა, რომელიც წყურვილისგან ლამის კვდებოდა, ორმოდან ამოსვლას კი ვერაფრით ვერ ახერხებდა. ქალმა მაშინვე ფეხსაცმელი გაიხადა, წყლით გაავსო, თავშალით ორმოში ჩაუშვა და ძაღლი დაანყურა. ამის გამო მას ცოდვები მიეტევა.“ (მუსლიმი, თევ-ბე 155/2245)

„ერთი ქალი კი, რომელმაც ცხოველი დააბა, არც რამე საკვები მიაწოდა და არც იმის საშუალება მისცა რომ ებალახა, ცხოველი შიმშილით მოკვდა. ამის გამო ქალი ჯოჯოხეთით დაისაჯა.“ (მუსლიმი, ბირრი, 151/2242)

7. ბავშვები მეჩეთში და მუსლიმთა მეჯლისებში დაჰყავდა

თეორიული მასალის პრაქტიკული განხორციელება, შესრულება სწავლების საუკეთესო მეთოდია. ადამიანს მოსმენილი დაავიწყდება, თვალით ნანახს გაიხსენებს, ხოლო გაკეთებულს შეისწავლის.

შუამავალი (ს.ა.ს.) ბავშვებს ხშირად მეჩეთში ატარებდა. იქ მყოფი სხვა ბავშვების მიმართაც დიდ ყურადღებას იჩენდა. პატარა შვილიშვილს - უმამეს მხრებზე შეიმოსვამდა ხოლმე და მეჩეთში მიჰყავდა.

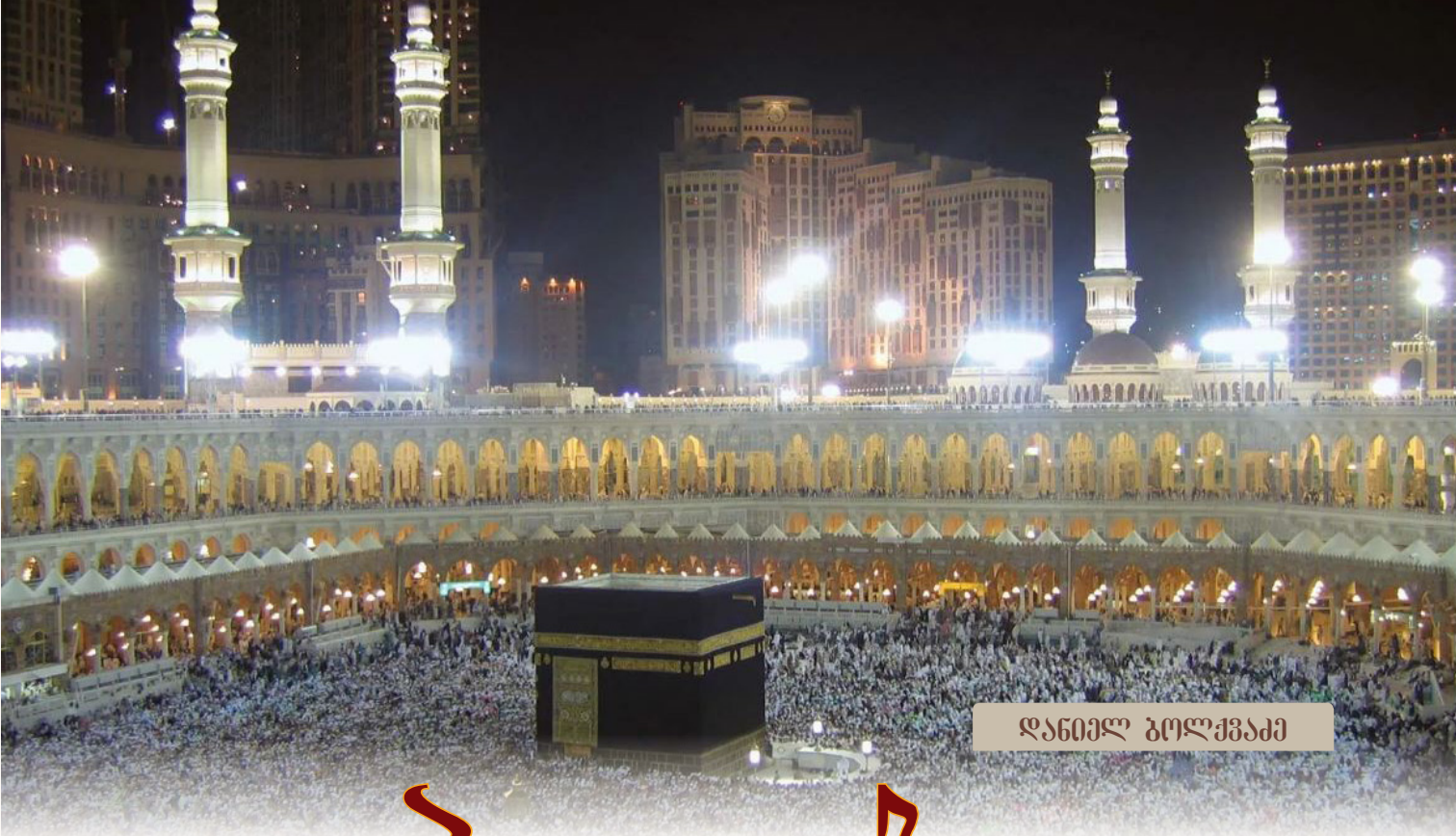
გარდა ყოველდღიური ლოცვებისა, შუამავლის შვილიშვილები - ხასანი და ხუსეინი პარასკევისა და ბაირამ ნამაზების დროსაც მიდიოდნენ მეჩეთში და შუამავალთან (ს.ა.ს.) ერთად დასხდებოდნენ. შუამავალი (ს.ა.ს.) მათ მოეფერებოდა და შეაქებდა.

იბნი აბბასი (რ.ა.) ხშირად გაიხსენებდა ბავშვობისას მეჩეთში სიარულს და შუამავლის (ს.ა.ს.) მიერ წაკითხულ ხუთბეს, რომელსაც ყურადღებით უსმენდა.

8. ბავშვებს მოთმინებას ასწავლიდა

ყველას სურვილია რომ იყოს ბედნიერი, წარმატებული და მოწინავე ადამიანი. წარმატება კი მოთმინების შედეგია. გარჯის, შრომის გარეშე წარმატებას ვერ მივაღწევთ. ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ქვეყანა გამოცდის ქვეყანაა, საიქიოსთვის კარგად უნდა მოვემზადოთ.

ყურანის სხვადასხვა აიათებით დიადი ალლაჰი მორწმუნეებს მოთმინებისაკენ მოუწოდებს და სამოთხით დაჯილდოებას პპირდება: „დააჯილდოვა ისინი იმისათვის, რამეთუ მოითმინეს, სამოთხეთი და აბრეშუმის სამოსით, წამოწოლილი იქნებიან იქ სავარძლებზე, არ იხილავენ მზეს (სიცხეს) და არც ყინვას, და სიახლოვედ მათ თავზე ჩრდილნი მისი (სამოთხის) და ჩამოინევა დახუნძლული მწიფე ნაყოფი. (სურა ინსანი, 12-14)“

დანიელ გოლჟაჰი

ჰაჯობა

ჰაჯობა - დადასტურებას, შემოვლას (ზიარეთი), ქააბისკენ მიმართულების აღებას ნიშნავს. რელიგიურად ჰაჯობა - საშუალების მქონე მუსლიმის, განსაზღვრულ დროს მექაში - ქააბესთან, არაფატზე, მუზდელიფეში და მინას ტერიტორიებზე, აუცილებლად შესასრულებელი ღვთისმსახურებაა. ერთ-ერთი ჰადისით: „არსებობს ჯიჰადი, რომელიც ომის გარეშე სრულდება, ეს ჰაჯობის ღვთისმსახურებაა“.

ჰაჯობა - არის, არა სტუმრობა მექაში, არამედ უზარმაზარ საკლასო ოთახში მისვლა მორწმუნეთათვის, სადაც მან ყურადღება უნდა მიაქციოს და ის გზა უნდა შენიშნოს (მოძებნოს), რა გზაც ძვირფასმა ადამიანებმა ადამმა, ჰავამ, იბრაჰიმმა (ა.ს.), ჰაჯერმა, ისმაილმა, ისჰაკმა და მუჰამედმა (ს.ა.ს.) განვლეს. სულიერად მათი ცხოვრება უნდა დაინახოს, მათი სუნი უნდა შეიგრძნოს. არაფატზე - ადამივით უნდა დადგეს, მუზდელიფეში - უნდა დამშვიდდეს, მინაზე - სხეულის შიგნით თუ გარეთ მყოფ ეშმაკებთან საომრად უნდა მოემზადოს, ყურბანის დაკვლისას - იბრაჰიმისა და ისმაილის

მსგავსად მოიქცეს. აი, ასეთი მგზავრობაა ჰაჯობის შესრულება, ამიტომაც განზრახვა ძალზედ მნიშვნელოვანია. წასვლამდე კარგად უნდა დაფიქრდეს ადამიანი, თუ რისთვის აკეთებს ჰაჯობას, ასევე ცოდნა უნდა მიიღოს ჰაჯობის შესასრულებლად, მცირეოდენი მაინც, რადგანაც შესრულებული ეს ღვთისმსახურება სრულყოფილი, ხარისხიანი გამოვიდეს.

ჰაჯობა ისეთი ღვთისმსახურებაა რომელიც ასწავლის ძმობის, ერთობისა და ერთიანობის, შუამავალთა და მიმდევართ შორის ყოფნას.

ჰაჯობა - ეს, ისეთი სკოლაა, სადაც ადამიანები თავიანთი სურვილით აღრიცხვაზე ადიან და უდიდესი ალლაჰის, შუამავლის, მშობლებისა და ალლაჰის გაჩენილთა წინაშე ზრდილობას სწავლობენ.

ჰაჯობა - მოთმინების თავმდაბლობის და მეგობრების სწორად შერჩევის შესწავლაა.

ჰაჯობის შესრულებისათვის მომზადებაა საჭირო, როგორც სულიერად, ისე

ფიზიკურად. რა დროსაც სამ რამეს უნდა მივაქციოთ ყურადღება:

1. ცოდნა - ჰაჯობაზე შესასრულებელი რიტუალების დეტალურად შესწავლა საჭირო;

2. სურვილი და განზრახვა - საკუთარ თავთან დიალოგით ბოლომდე დარწმუნება;

3. სიყვარული - ეს არ განიმარტება, ეს უნდა ნახოს ადამიანი და სიყვარულით უნდა გააგრძელოს ცხოვრება.

ცოდნის მიღებისას შემდეგ შეკითხვებს აუცილებლად უნდა გავცეთ პასუხი:

ა) რა არის ჰაჯობა?

ბ) ტავაფი რატომ კეთდება?

გ) რატომ არის საფასა და მერვეს შორის შემოვლა (ათვლა) საჭირო?

დ) არაფატზე ასვლა რაზე მიგვანიშნებს?

ე) რატომ ვესვრით ქვეშ შეითანს(ეშმაკს)? და სხვ.

ჩვენი ეს ღვთისმსახურება მიღებული რომ გახდეს, ამ შეკითხვების პასუხები უნდა ვიცოდეთ. ამასთანავე, უნდა შევეცადოთ და შემდეგნაირად მოვემზადოთ:

საკუთარი თავის წინაშე ანგარიშსწორება - დღემდე რა გავაკეთეთ? ახლა რას ვაკეთებთ? მომავლისათვის რა გვაქვს დაგეგმილი?

მონანიება - გადავხედავთ ჩვენს მეხსიერებას და შევევედრებით უდიდეს გამჩენს, ჩვენს მიერ გაკეთებული ან ვერ გაკეთებული საქმეების გამო;

ცოდნის გაღრმავება - ეს იმისათვის, რომ ჩვენი მიზანი უფრო სრულყოფილი გახდეს;

სიკეთეების კეთების მეტი სურვილი - ეს გრძნობა უნდა აღვიძრათ საკუთარ თავში და უფრო მეტი გაჭირვებული ადამიანი უნდა მოვინახულოთ;

უნდა გავითავისოთ ერთი რამ, ჰაჯობიდან უნდა დავბრუნდეთ არა ისეთები, როგორიც წასვლამდე ვიყავით, არამედ უფრო უკეთესები. კიდევ ერთხელ ვკით-

ხოთ საკუთარ თავს, თუ რატომ მივდივართ? იქ ჩვენ, შუამავლის, ებუ ბექირის, ომერის, ოსმანის, ალის, ჰატიჯეს, აიშეს და სხვა ძვირფასი ადამიანების გასახსენებლად და მათი ცხოვრებისაგან მაგალითის ასაღებად მივდივართ. იქ ისეთი ადგილებია, სადაც ყველა ნაბიჯზე ყურანის აياتები გარდმოველინა ძვირფას შუამავალს, ამიტომაც ასეთი ადგილიდან ცარიელი თუ დაბრუნდა ადამიანი, არ ეპატიება მას. იქ, ადამიანს არ უნდა აინტერესებდეს სხვათა ქმედებები, ბაზრობები, უნდა ახსოვდეს, რომ იქ სხვის გამოსასწორებლად კი არა, საკუთარი თავის გამოსწორებისათვის მიდის. თუ დაბრუნების შემდეგ ჩვენი საუბრები შეეხება იქაურ სამლოცველოებს, იქაურ საჭმელებს... მაშინ ჩვენ იქ ღვთისმსახურებისთვის არ წავსულვართ, ამიტომ წასვლისას და იქ ყოფნის დროსაც, ჩვენი განზრახვა წრფელი უნდა იყოს, რათა დაბრუნებისას ადამიანებზე სასაუბრო ისეთი რაღაცეები გვქონდეს, რომელიც საბაბი გახდება შემდგომში ამ ადამიანების სწორ და ჭეშმარიტ გზაზე მყარად დგომისა. როგორც ტურისტი, ისე არ უნდა ჩაგვეთვალოს მგზავრობა.

ჩვენ იქ წოდების მისაღებად არ მივდივართ, დავაკვირდეთ იქედან დაბრუნებულთა ზოგიერთის ქმედებას, მათი ცხოვრება როგორ გრძელდება და მაგალითი ისე ავიღოთ მათგან. წასვლამდე ბევრი სავედრებელი სიტყვა შევისწავლოთ, ენა მივჯავიოთ ვედრებას. იქ ჩასვლის შემდეგ ჩვენი ყველა ქმედება უნდა საუბრობდეს, როგორც უდიდეს ალლაჰთან შეხვედრას მოწყურებული ღვთისმომშიში, ღვთისნიერი, სათნო, მომთმენი და ყველაზე ლამაზი თვისებების მატარებელი ადამიანის ქმედება.

ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ ჰაჯობა - დადასტურებას, შემოვლას (ზიარეთი), ქააბისკენ მიმართულების აღებას ნიშნავს. რელიგიურად ჰაჯობა - სამუშალების მქონე მუსლიმის, განსაზღვრულ დროს მექაში - ქააბესთან, არაფატზე, მუზდელიფეში და მინას ტერიტორიებზე, აუცილებლად შესასრულებელი ღვთისმსახურებაა. რას გვასწავლის ეს რიტუალები?

მიპატიჟება

პირველ რიგში ის უნდა გავიგოთ, რომ მილიონობით ადამიანს შორის უდიდესმა ალლაჰმა ჩვენ აგვარჩია და მასთან მიგვიპატიჟა. იქ მიუპატიჟებლად ვერავინ მიდის. „აუწყე ხალხს ჰაჯის შესახებ და მოვლენ ისინი შენთან ფეხით და ჩქარმავალი აქლემებით, ქვეყნის შორეული მხარეებიდანაც!“

ჰაჯი-22/27

პირველი მიპატიჟება ალლაჰის ბრძანებით, იბრაჰიმს (ა.ს.) გაუკეთებია, ბოლოს კი მუჰამედ (ს.ა.ს.)-ის მხრიდან სამუდამოდ დამკვიდრებულა. მუსლიმები, რომლებიც საშუალებას ნახავენ და ჯანმრთელობაც ხელს შეუწყობს, სწორედ ისეთები არიან მიპატიჟებულნი მექაში ჰაჯობის შესასრულებლად.

მიქატი - საზღვრები

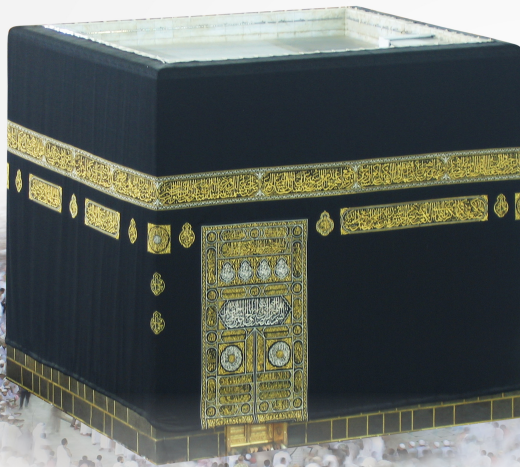
ეს უბრალო ადგილი არაა, ეს ალლაჰის მხრიდან შემოსაზღვრული ადგილია, ამით ალლაჰის ჩვენზე მოცემული უსაზღვრო თავისუფლების ფასი უნდა გავიგოთ, რწმენის სიამეები უნდა შევიგრძნოთ;

მიქატი - ეს, ის საბოლოო პუნქტია, სადაც ალლაჰთან შეხვედრას ვგეგმავთ;

მიქატი - ამ ტერიტორიაზე შესვლის შემდეგ, უკვე განზრახვა გაკეთებულია და მილიონობით ადამიანს შორის მართონში ჩართვაა, ეს კი ყველას არ ერგება წილად, ამის მიხვედრაა საჭირო.

თელბიე

თელბიე ჰგავს სალაშქროდ გამზადებულ, კბილებამდე შეიარაღებულ ჯარისკაცს, რომელიც უფროსისაგან ბრძანებას ელოდება.

ჰაჯი, რომელიც იჰრამს ჩაიცვამს: „ჩემო ალლაჰო, მიბრძანე მზად ვარ შესასრულებლად“ - „მე მოვედი, გავიგე შენი ბრძანება, მივიღე მოპატიჟება, აქ ვარ შენს წინაშე ღმერთო“, ამ სიტყვებს წარმოთქვამს და გრძნობს ალლაჰის სიახლოვეს. ის, ასევე უნდა გრძნობდეს, რომ მას არავინ არ ჰყავს ალლაჰის გარდა. იჰრამის ჩაცმა, სუდარის ჩაცმის სიმბოლოა. სუდარის ჩაცმის შემდეგ ადამიანის პატრონი, მხოლოდ ალლაჰია ეს უნდა გავიგოთ და იქედან დაბრუნების შემდეგ, ისე უნდა გავაგრძელოთ ცხოვრება, რა შემართებითაც იქ თელბიეს კითხვისას ვიყავით განწყობილი.

მსოფლიოს ყველა კუთხიდან წასული ადამიანები, თელბიეს, როგორც პაროლი, ისე იმეორებენ და მზად არიან ბრძანების შესასრულებლად. ისინი, ასევე მზად უნდა იყვნენ დაბრუნების შემდეგ ხმამაღლა წარმოთქვან სიტყვები: „ბრძანე ღმერთო, მზად ვართ“.

იჰრამი

იჰრამი - ეს, ის სიმბოლოა, როცა ადამიანი თავის თანამდებობას, შესაძლებლობას, ქონებას და სხვა ნებისმიერ რამეს, რასაც ამქვეყნად ეყრდნობა, მოიცილებს და სუდარას ჩაიცვამს გამჩენთან შესახვედრად. ჰაჯობის ღვთისმსახურების შესასრულებლად წამსვლელები, მიუხედავად მათი ყველანაირი მდგომარეობის, კულტურის, კანის ფერის, ხასიათის, ფიზიკური მონაცემებისა, ამ ყველაფერს მოიცილებენ და ყველა სიმბოლურად ერთნაირად შეიმოსება და ალლაჰის წინაშე ყველა ერთნაირი იქნება. იქ ყველა ერთმანეთის ტოლია. იქ ადამიანები, მხოლოდ თავიანთი ადამიანობით შეფასდებიან, მათ ვერაფერი დაეხმება.

რება, გარდა მათი სინმინდისა, გარდა მათი ღვთისმოშიშობისა და ღვთისნიერებისა.

იჭრამი - ეს იგივე სუდარაა, მათ შორის განსხვავება ისაა, რომ ერთი მოსიარულეა, რომელსაც ჰაჯობისას იცვამენ ადამიანები, ხოლო მეორე მიცვალებულის სუდარაა, მიცვალებულს ამას აცვამენ სხვები.

იჭრამი - განკითხვის დღის ინსცენირების საკუთარ თავზე ჩვენებაა, ადამიანი სულის სიღრმეში უნდა გრძნობდეს, რომ არავითარი აზრი არა აქვს ვინმეს წყენინებას ამქვეყნიური საქმეების გამო.

იჭრამი - სანამ მექაში წავალთ, ჩვენს ირგვლივ მყოფებთან რანაირი ცუდი ურთიერთობაც არ უნდა გვქონდეს, უნდა შევცვალოთ, ჩვენც უნდა შევიცვალოთ და მოვიცილოთ ყოველგვარი ბოროტებასთან მიახლოებული ცუდი ზრახვებიც და როგორც იჭრამით, ასეთნაირად უნდა შევიმოსოთ სიკეთეების საკეთებლად. იჭრამის ჩაცმით იწყება აკრძალვები, ეს კი აძლიერებს ადამიანს.

ქააბა

ქააბა - ადამიანთათვის ფეხზე დგომის ადგილია, ფეხზე წამოდგომაა, გაცოცხლებაა.

ქააბა - „უეჭველად, სამყაროსა და მის ბარაქად და ჭეშმარიტ გზაზე დასადგინებლად უპირველესი სახლია (სამლოცველო) სწორედ, რომელიც ბექაში (მექაში), აღმართულია ხალხთათვის.“ ალი-იმრანი 3/96. წმინდა ყურანის ამ აიათით ცნობილია, რომ ქააბე პირველი ღვთისმსახურების ადგილია... ალლაჰის ყველაზე ძვირფასი ამანათია, 5 დროის სალოცავად აღებული მიმართულების ცენტრია,... მინიშნებაა მიმართულების სწორად აღებისა.

ქააბა - ყურანში 2-ჯერაა მოხსენიებული: „...თქვენგან ორმა მართალმა კაცმა განსაჯოს ეს საქმე და შერჩეული საქონელი გაიგზავნოს ქააბასთან...“ სურა მაიდე 5/95

„ალლაჰმა ქააბა, სახლი ნაკრძალი (წმინდა), თვე ნაკრძალი, და შესანიერი ცხოველი და აქლემები სამკაულებშემზავლი ადამიანთა არსებობისთვის დაადგინა...“ სურა მაიდე 5/9

ქააბა და ტავაფი

ძვირფასი ადამისა და ევას სამოთხიდან გამოსვლის შემდეგ, მოსაზრებათა მიხედვით, ადამი სერენდიბიდან, ხოლო ევა ჯიდდე (ნინე)-დან, ერთმანეთის შესახვედრად გამოემართნენ და არაფატზე შეხვდნენ ერთმანეთს.

სურა ბაყარას 127-ე აიათით „და როცა იბრაჰიმი ამაღლებდა სახლის საძირკველს ისმაილთან ერთად, (ევედრებოდნენ): ღმერთო ჩვენო! მიიღე ჩვენგან, რამეთუ შენ ხარ, უეჭველად, ყოვლისმსმენი, ყოვლისმცოდნე!“ - ცნობილია, რომ ძვირფასი იბრაჰიმს უნახავს ანგელოზები, რომლებიც ალლაჰს ასე ევედრებოდნენ:

„სუბჰანალლაჰი ველჰამდულილ-ლაჰი, ველაა ილააჰე ილლალლაჰუ ველლააჰუეკბერ“-ანგელოზთა სიტყვები;

„ველაა ჰავლე, ველაა ყუვევეთე, ილლაა ბილლააჰ“- ადამის სიტყვები;

„ელ ლალიილ ლაზიიმ“- იბრაჰიმის სიტყვები.

როცა ჰაჯები ქააბეს ესალმებიან, „ბისმილლაჰი ელლაჰუეკბერ“-ის თქმის შემდეგ, ამ სიტყვებით ადიდებენ ალლაჰს.

ქაბეს 7-ჯერ შემოვლისას სულ ამ სიტყვებს კითხულობენ ადამიანები, ეს

სიტყვები უდიდესი ალლაჰის ძლიერებას გამოხატავს.

ქააბე - მორწმუნეთა სიმბოლოა, მუსლიმთა გამაერთიანებელი სამშობლოა.

ყიბლე - სიმტკიცეა აღებული მიმართულებისაკენ, განათლება, კულტურაა. მუსლიმების ყიბლისაკენ მყარად დგომა, ისლამის გზაზე მყარად დგომის სიმბოლოა, რომელიც ისლამის ძლიერებას და სრულყოფილებას აღნიშნავს. ქააბესთან შემოვლა უდიდესი ალლაჰის პატივისცემაა, მის სახლში, მასთან შეხვედრის სიმბოლოა.

ქააბე - სიყვარულის ცენტრია, მილიონობით ადამიანი მიდის იქ, სადაც ალლაჰის სიყვარულის უდიდეს მუხტს იღებს, ვალდებულია ყველა იქიდან დაბრუნების შემდეგაც, ეს მუხტი შეინარჩუნოს სიცოცხლის ბოლომდე.

ჭიჯრი-ისმაილი

ჭიჯრი-ისმაილი - ეს, ის ადგილია სადაც ძვირფასი ისმაილი სიცხემ ძალიან შეაწუხა და ალლაჰს თხოვნით მიმართა, თხოვნა აუსრულდა. დღესაც, კი იმ ადგილას ყველა გამგლევი სიგრილეს გრძნობს, მიუხედავად იმისა, რომ იქ არანაირი გამაგრებელი საშუალება არ დგას. ამიტომ, ეს თავაზიანობის ადგილად ითვლება.

მულთეზემი

მულთეზემი - ამ ადგილას, ძვირფასი მოციქული ქააბეზე შეხებით, მასზე მიკვრით ვედრებას ასრულებდა. ეს იმის მიმანიშნებელია, რომ ვედრება, მხოლოდ ალლაჰის წინაშე, მის კართან მისვლით, მასზე სრულად მინდობით უნდა გაკეთდეს. როგორც დედა შვილს ჩაიკრავს გულში - ქააბეს კარს, ზღურბლს ან საბურველს, ისე

უნდა ჩავეკრათ და შევევედროთ ცოდვებისაგან გასათავისუფლებლად.

„ცოდვებისაგან პატიების სათხოვნელად სხვაგან ვერ მივდივარ, შენს კართან მოვედი, ძალიან ბევრი ცოდვა ჩავიდინე დაუფიქრებლად, შენ კი - გამჩენო უსაზღვრო წყალობის პატრონი ხარ! ღმერთო დიდებულო, ჩემო ალლაჰო, სანამ არ მაპატიებ აქაურობას ვერ მოვშორდები“, ტირილით ასე უნდა შევევედროთ.

თუ არ გვეტირება, იმაზე უნდა ვიტიროთ, ნეტავი რატომ არ გვეტირება.

მაყამი იბრაჰიმი

მაყამი იბრაჰიმი - ეს, ის ადგილია სადაც ჯერ კიდევ იბრაჰიმ (ა.ს.)-ის ნაკვალევი ატყვია. ეს სიმბოლურად მიგვანიშნებს, რომ თუ ქააბეს ააშენებ, ადამიანებს მუდამ ემახსოვრები, შენებისას მყარ ადგილას უნდა დადო ფეხი, როგორც იბრაჰიმმა. ჰაჯობაზე წასული მუსლიმიც, ხელახლა საკუთარი გულის მშენებლობას იწყებს, ამიტომ მასაც უნდა ახსოვდეს, თუ რა გზებით უნდა იაროს და როგორი მყარი საფუძველი უნდა ჰქონდეს მშენებლობის დაწყებას, რომ შენობა იყოს მყარი და ძლიერი.

ტავაფი

ტავაფი - ქააბეს შენობაზე შემოვლაა. ეს შემოვლა, ამ უზარმაზარ სამყაროში კანონზომიერებაზე ფეხის აწყობას ნიშნავს, თუ გინდა, რომ არ იყო მივიწყებული, მუდამ მოქმედებაში უნდა იყო, როგორც ტავაფის შესრულებისას.

შემოვლის დროს ქააბას მარცხნიდან ვუახლოვდებით, ასე ადამიანის გული, ალლაჰის სახლს შეხვდება. გულით შესრულებული ღვთისმსახურება უდიდესი ალლაჰის

წინაშე მიღებულია, გამჩენი - ადამიანთა გულს უყურებს და არა სხეულს. შემოვლა და მის ირგვლივ ტრიალი კი, მასზე დამოკიდებულებას ნიშნავს, ამიტომაც ეს მიახლოებები გულით უნდა ხდებოდეს.

ტავაფი - ეს, ისეთი ღვთისმსახურებაა, როცა ადამიანები ერთმანეთს უსიტყვოდ უგებენ, მათ შორის განსხვავებები არ არსებობს, ყველა ერთნაირია. 7-ჯერ გაუჩერებლად შემოვლა კი მიგვანიშნებს კვირის 7 დღეზე, სადაც უფლება არ გვაქვს უმოქმედოთ დავრჩეთ. როგორც სამყაროში ყველაფერი გაუჩერებლად ბრუნავს, ჩვენც გაუჩერებლად ვაკეთებთ შემოვლას. სამყაროში არსებული ეს კანონზომიერება არ იცვლება არასოდეს, ჩვენი მოქმედებაც ამას უნდა დავამსგავსოთ და არ უნდა გავჩერდეთ, მუდამ გვახსოვდეს ჩვენი გამჩენი, გაუჩერებლად ვადიდოთ იგი და ასევე შევევედროთ მას, ჩვენი გადარჩენისათვის.

რემელი და იზდიბა

იზდიბა - საჭიროების შემთხვევაში რწმენისთვის ყველაფრის თავისუფლად გაღება, უარყოფელთა წინააღმდეგ სიმკაცრე რომ აუცილებელია, ამის მიხვედრაა მუსლიმთა მხრიდან.

რემელი - გვასწავლის სად და როგორ უნდა იდგეს მუსლიმი, როგორ უნდა იმოძრაოს. მყარად უნდა იდგეს და სხვას პრობლემებს არ უნდა უქმნიდეს. „მუჰამმედი, შუამავალი ალლაჰის. ხოლო მასთან ერთად რომელნიც არიან მკაცრნი ურწმუნონის წინაშე და მოწყალენი ერთმანეთთან მიმართებაში, მათ დაინახავ რუქულის და სეჯდეს აღმსრულებლებად, რომელნიც ალლაჰისგან მადლსა და წყალობას მიეღვიან. მათი ნიშნები მათ სახეებზეა, როგორც ნაკვალევი სეჯდისა.“ სურა ფთოჰი - 48/29

ურწმუნოები სულ იყურებოდნენ და ემზადებოდნენ დასაციინად, როცა მუსლიმები შემოვლებს აკეთებდნენ, ისინი ელოდებოდნენ, თუ როდის დაეცემოდა მათგან რომელიმე. მიუხედავად ამისა, მოციქული პირველ სამ შემოვლას, სწრაფი ნაბიჯებით აკეთებდა, რითაც ურწმუნოებს ახვედრებ-

და, რომ ის ალლაჰის გზაზე არასოდეს დაიღლებოდა. ჩვენც მაგალითი მისგან უნდა ავიღოთ. აი, ამის სიმბოლოა რემელი და იზდიბა.

ჰაჯერულ ესვედი

ჰაჯერულ ესვედი - დედამიწაზე უდიდესი ალლაჰის მხრიდან დადებულ კამერის მსგავსად აღიქმება, მას ჰაჯები უახლოვდებიან, მისკენ ხელისგულებს შლიან, ესაღმებიან და ეუბნებიან - „მე მოვედი“, თითქოს ამით ისინი ცდილობენ კადრში მოხვედრას. მისკენ მიმართული ხელისგულები ჩიპებს ჰგავს, ჰაჯერულ ესვედი კი თითქოს მათი მკითხველია, მასთან მისვლა - სულების გაჩენისას, გამჩენზე მიცემული ალთქმის განახლებას ნიშნავს.

ჰაჯერულ ესვედი - ჰაჯებს ახსენებს ძვირფას ადამიანებს ადამს, იბრაჰიმს, მუჰამმედს და მათ სუნნეთებს. ძვირფასი ომერი ამ ქვაზე ამბობდა: „მე, რომ მოციქული მუჰამმედი არ მენახა, შენ რომ გკოცნიდა, ჩემთვის ჩვეულებრივი შავი ქვა იქნებოდა“-ო.

საფასა და მერვეს შორის ათვლა

ათვლა - საფასა და მერვეს შორის გაუჩერებლად მოძრაობაა, რაც მიგვანიშნებს იმაზე, რომ უმოძრაობითა და ლოღინით არაფერი გამოვა, უნდა იმოძრაოს ადამიანი და შედეგს ამის შემდეგ უნდა ელოდოს.

ჰარველე - ძვირფასი ჰაჯერის როლის მორგებაა (ის სწრაფად დადიოდა 2 მთას შორის) და ამასთან ერთად გააზრებაა საჭირო, თუ რატომ მიანიჭა უდიდესმა ალლაჰმა, ამ უბრალო, შავ მოახლეს ამდენად მაღალი ნოდება.

ათვლა - გაუჩერებლად მოძრაობაა სწორი ღვთისმსახურებისათვის, ასევე დედობრივი სიყვარული და შვილისთვის გაწეული ჯაფაა. ძვირფასი ისმაილისნაირი შვილების გაზრდა, ჩვენი და სხვათა შვილების გადარჩენა, ალლაჰის წყალობის მისაღწევად დაუღალავი შრომის ნიმუშია. უნდა მივხვდეთ, რომ შრომის გარეშე რაღაცეების მიღების იმედი არ უნდა გვქონდეს.

ზემზემი

ზემზემი - გაცნობიერებაა იმ შრომის შედეგის, რომელიც ძვირფას ჰაჯერს წყალობად მისცა უდიდესმა ალლაჰმა უდაბნოში, ორ მთას შორის უკაცრიელ ადგილას მოჩუხჩუხე წყაროს სახით, სადაც ჩიტებიც კი არ დაფრინავდნენ. ღვთისმოშიში და ღვთისნიერი ადამიანების შრომაც ასე დაფასდება. ძვირფასი ისმაილი ფეხზე დადგა ზემზემის წყლის დაღვით და ქააბეს აშენებით. უაღრესად დიდი საქმე გააკეთეს მამა-შვილმა, ჰაჯში წასულმა მორწმუნეებმაც, მათი კუჭი ზემზემის წყლით უნდა განმინდონ და ამით ძალიან დიდ საქმეს გაუკეთებენ საკუთარ თავს, სამუდამოდ, სიცოცხლის ბოლომდე ჰარამი ლუკმისაგან უნდა დაიცვან თავი.

არაფატი

არაფატი - ეს საკუთარი თავის შეცნობის ადგილია, ალლაჰის წინაშე გაჩერების სიმბოლოა, სამყაროს შეცნობის ადგილია, სადაც შენს თავს კიდევ ერთხელ გადაამოწმებ, თუ რამდენად მზად ხარ ალლაჰის წინაშე გასაჩერებლად. „საკუთარი თავის შემცნობი - ღმერთს შეიცნობს“, ჩვენი მიზანიც ხომ ეს არის.

არაფატი - ცოდვათა აღიარებაა, ტირილითა და ცრემლებით ცოდვებისაგან განწმენდაა, ალლაჰზე მიცემული სიტყვების გახსენება და მომავალი ცხოვრების სწორად დაგეგმვაა.

არაფატი - უდიდესი ალლაჰის კარგად გაცნობაა, სამყაროს გაცნობა და მოვლენათა სწორად წაკითხვაა, ასევე შეკრების დღის ინსცენირებაა.

ვაქფე

ვაქფე - არაფატზე ფეხზე დგომის სიმბოლო და ერთ-ერთი აუცილებლად შესასრულებელი ღვთისმსახურებაა. რომელიც ყოველგვარი ბოროტების, რასიზმისა და პოლარიზების წინააღმდეგ მყარად დადგომას გვასწავლის. ძვირფასი შუამავლის სიტყვების დადასტურებაა: „ყველანი ადამის შვილები ხართ, ადამი კი - მიწისგანაა“.

მუზდელიფე

მუზდელიფე - რწმენის გასაძლიერებლად, სწორი ფიქრით ანთებული ლამპარია, სწორი ფიქრი, ადამიანს ცოდნისაკენ მიიზიდავს, ცოდნის მიღება კი, ადამიანს გადაარჩენს ყოველგვარი გაჩენილი საფრთხეებისაგან. იქ ყოფნა, საკუთარი სულის ალლაჰის სიყვარულის გრძნობით გავსებას უნდა ემსახუროდეს.

ჰაჯი - ქააბეში გულს ყოველგვარი საეჭვოსაგან განმინდავს, მუზდელიფეში სულიერად გაძლიერდება, მინაზე კი, მასში არსებულ ეშმაკს ჩაქოლავს და გაბრწყინდება.

მინა

მინა - ეს, ის ადგილია, სადაც მორწმუნე ეშმაკის ჩაქოლვით, მასთან ბრძოლის შემდეგ თავს გამარჯვებულად თვლის და ყველანაირად მოტივირებულია. ამ ადგილას, როგორც ძვირფასმა ადამიანებმა იბრაჰიმმა, ისმაილმა და ჰაჯერმა ეშმაკი მოიშორეს, ჩვენც ასე უნდა მოვიქცეთ. ჩვენში არსებული ეშმაკები უნდა ჩავეკოლოთ. მინიმუმ 49 ქვა უნდა ვესროლოთ სიმბოლურად, სინამდვილეში ყველა თითოეული

გასროლილი ქვა, ჩვენი სულიერებიდან ამოღებული თითო ბოროტება უნდა იყოს, რომელსაც სამუდამოდ მოვიშორებთ და იქ მინაზე უნდა დავტოვოთ.

ყურბანი

ყურბანი - გვასწავლის გაცემას, გაცემა სწორედ იქედან უნდა შევძლოთ, რაც ჩვენთვის ყველაზე ძვირფასია. უდიდესმა ალლაჰმა ჩვენ უთვალავი განძი მოგვცა, ჩვენც მადლიერების გამოსახატავად გავცეთ და შევძლოთ მასთან დაახლოება.

ყურბანი - როცა იჭრამში ყოფნისას ბალახის დაგლეჯაც კი იკრძალება, ჰაჯეებს ყურბნის დაკვლის ვალდებულება გააჩნიათ, რაც მათი მხრიდან ხელგაშლილობის სიმბოლოა. ყურბანი - ალლაჰზე მინდობას, თავაზიანობას, ერთმანეთის ატანას და ძმობას აღნიშნავს. ამ ღვთისმსახურებას ჰაჯეები დიდი სიხარულით ასრულებენ, მიუხედავად იმისა, რომ არც მათ უწევთ აქედან ხორცის ჭამა, ის სრულიად უცნობ ღარიბ, საჭიროების მქონე ადამიანებთან მიდის.

თმის შეჭრა ან გაპარსვა

თმის შეჭრა ან გაპარსვა - როგორც ძვირფასი ისმაილი უსიტყვოდ დასთანხმდა მამას ყურბნად შეწირულიყო, ჰაჯეებიც თმის შეჭრით ან გაპარსვით სიმბოლურად ემსგავსებიან მას. სამწუხაროდ ყველას ეს

არ შეუძლია, თმა მათთვის უფრო ძვირფასია.

მესჯიდი ნებევი

ჰადისი: - „ისწრაფეთ მხოლოდ სამი სამლოცველოსაკენ და არა სხვაგან: მესჯიდი ჰარამი, მესჯიდი აყსა და მესჯიდი ნებევისაკენ, რადგანაც იქ შესრულებული ლოცვები ბევრად (500-ჯერ, 1000-ჯერ) უფრო ძვირფასია სხვაგან შესრულებულ ლოცვებზე.“

მესჯიდი ნებევი - ეს, ის ადგილია, საიდანაც ბევრი საჩუქრები უნდა წამოიღოს მორწმუნემ, როგორც მესჯიდი ჰარამიდან. რა არის ეს საჩუქრები?

ეს არის ძვირფასი ადამიანების ებუ ბექირის ხელგაშლილობა, ომერის სამართლიანობა, ოსმანის ზნეობა, ალის ვაჟკაცობა და ცოდნა, ჰამზას გამბედაობა, მუსაბ ბინ უმეირის ყველანაირ წოდებაზე უარის თქმა რწმენის გამო, ჰატიჯეს მეუღლის როლი, აიშესა და ფატიმას შემოსვა და ა.შ.

ძვირფასო მორწმუნეებო! მსურს, როგორც საკუთარ თავს, ასევე ყველას მოგმართოთ! ჰაჯის წოდების მიღებაზე უფრო, სრულყოფილი ჰაჯის სახით, ჰაჯის სახელით დარჩენა უფრო მნიშვნელოვანი და უფრო სასარგებლოა თითოეული ჩვენგანისათვის. ■

ყურბნის-მსხვერპლშენიჩვის ღვთისმსახურების ქრონოლოგია

წურაბ მიქელაძე

მსხვერპლშენიჩვის ისტორია იწყება, ადამის ორი ვაჟის ცნობილი მსხვერპლშენიჩვით, რომელიც ჩვენამდეა მოღწეული. მსხვერპლშენიჩვა არის ღვთისმსახურება, რომელიც ალლაჰმა სავალდებულო გახადა მორწმუნეთათვის. შესაბამისად, მსხვერპლშენიჩვის ღვთისმსახურება ხდებოდა ყველა ღვთაებრივ რელიგიაში. ყურანში, ნახსენებია, რომ ადამის ორმა ვაჟმა კაცობრიობის ისტორიაში პირველად შესწირა მსხვერპლი ალლაჰს. რაც შემდეგნაირადაა მოხსენებული ყურანში (5/27-31).

1 და ჭეშმარიტად, ნაუკითხე შენ მაგათ ამბავი ადამის ორი ვაჟისა. ოდესღაც, მსხვერპლი შეწირეს ორივემ და შეწყნარებულ იქმნა ერთისაგან და არ იქნა შეწყნარებული მეორისაგან, და თქვა მან: „მე მოგვკლავ შენ უსათუოდ!“ უპასუხა: „ალლაჰი მხოლოდ ღვთისმოშიშთაგან შეიწყნარებს.“

2 ვფიცავ, თუ შენ მოსაკლავად აღმართავ ხელს ჩემზე, მე არ აღვმართავ

ხელს შენს მოსაკლავად. უეჭველად, მე შეწირე ალლაჰისა, სამყაროთა ღმერთის.

3 ნამდვილად მსურს, რომ შენ აიღო ჩემი ცოდვა და ცოდვა შენიც, რათა იქმნა ცეცხლის ბინადართა შორის“. და: „ასეთია საზღაური უსამართლონისა“.

4 ხოლო ვნებამ უბიძგა მას ძმის მოკვლისკენ, მოკლა ის და აღმოჩნდა წაგებულია რიგებში.

5 შემდეგ წარუგზავნა ალლაჰმა ყურანი, რომელიც მიწას თხრიდა, რათა ეჩვენებინა მისთვის, როგორ დაემარხა ძმის ცხედარი. თქვა: „ვაი ჩემს თავს! ისიც არ შემოიძლია ამ ყორნის მსგავსი ვიყო და დავმარხო ჩემი ძმის ცხედარი.“ და იქმნა იგი მონანიეთაგანი.

მსხვერპლშენიჩვა - ყურბანი ისლამამდე პერიოდშიც რომ არსებობდა ამას სურა ჰაჯის 34-ე აიათითაც დასტურდება:

ყოველი თემისთვის ჩვენ დავადგინეთ მსხვერპლშენიჩვის ადგილი, რათა მათ ახსენონ ალლაჰის სახელი საქონელზე,

რომელიც მან უბოძა. თქვენი ღვთაება ერთადერთი ღმერთია! მაშ, იყავით მისი მორჩილნი! შენ კი ახარე მორჩილთ!...

ყურბნის-მსხვერპლშენიერვის მსახურება ძირითადად წმ. იბრაჰიმ შუამავლის პერიოდს ეყრდნობა. ამიტომ მსხვერპლშენიერვა წმ. იბრაჰიმიდან წამოსული ღვთისმსახურებაა. აღნიშნულ ღვთისმსახურებას საფუძვლად უდევს ცნობილი ამბავი იბრაჰიმისა, რომელსაც ალლაჰმა აღუსრულა ნატვრა და ვაჟიშვილი უწყალობა. თუმცა წინ იყო გამოცდა, რომლის თანახმადაც წმ. იბრაჰიმს ნახული სიზმრის საფუძველზე ვაჟიშვილი მსხვერპლად უნდა შეენირა. იბრაჰიმმა ვაჟიშვილის მსხვერპლად შენიერვა მტკიცედ გადაწყვიტა, მაგრამ ყოვლისშემძლე ალლაჰმა არ დაუშვა ეს და დიდი მსხვერპლი გაუგზავნა აბრაამს, მან შესწირა იგი შვილის ნაცვლად. ეს ისტორია ყურანში სურა საფფათში (102-109) შემდეგნაირადაა გადმოცემული.

1- როცა მიაღწია მასთან ერთად სეირნობის ასაკს, უთხრა: „შვილო ჩემო, შეეჭველად, სიზმარში ვიხილე, რომ მსხვერპლად გწირავდი. მაშ, გაიაზრე, აბა რას ჭერე?“ მიუგო: „მამაჩემო! ჰქმენ რაც გებრძანა. მე მიხილავ მომთმენთაგან თუ იქნება ნება ალლაჰისა!“

2. როცა ორივე დამორჩილდა და მას შუბლი დაადებინა ძირს,

3. მაშინ ვუხმეთ: ჰეი, იბრაჰიმ!

4. „უთუოდ, ერთგულება გამოიჩინე სიზმართან მიმართებაში“. შეეჭველად, ჩვენ ასე მივუზღავთ კეთილის მქმნელთ!

5. შეეჭველად, ეს ცხადი გამოცდაა!

6. და გამოსასყიდად ვუბოძეთ მას უდიდესი შესანიერი.

7. და დავტოვეთ სახელი მისი მომდევნო თაობებში.

8. სალამი იყოს იბრაჰიმსა ზედა!

ყურბნის ღვთისმსახურება მუსა შუამავლის დროსაც რომ ხორციელდებოდა ამას სურა ბაყარას (2/67-71) შემდეგი აიათები გადმოგვცემს, რაც იმის დასტურია, რომ ყურბანი-მსხვერპლშენიერვა მარტო ისლამში არსებული ღვთისმსახურება არ არის.

1. როცა მუსამ უთხრა თავის ხალხს: შეეჭველად, ალლაჰმა გიბრძანათ თქვენ ძროხა (ფური) დაკლათ (შესწიროთ), მათ უპასუხეს: განა მახსრად გვიგდებ? მაშინ თქვა (მუსამ): დამიფაროს ალლაჰმა, თუ ვიყო უვიცთაგანი!

2. უთხრეს: შესთხოვე ჩვენთვის შენს ღმერთს, რომ აგვიხსნას როგორია ის. მუსამ მიუგო: შეეჭველად, იგი (ალლაჰი) ბრძანებს: „ის ძროხაა, არც ბეხრეკი და არც უშობელა, ამათ შორის საშუალო. გააკეთეთ ის, რაც გებრძანათ!“

3. უთხრეს: შესთხოვე ჩვენთვის შენს ღმერთს, აგვიხსნას რა ფერისაა ის. მუსამ მიუგო: შეეჭველად, იგი (ალლაჰი) ბრძანებს: „იგია ძროხა ყვითელი, ხასხასა ფერის, თვალს უხარებს მნახველთ.“

4. უთხრეს: შესთხოვე ჩვენთვის შენს ღმერთს, რომ აგვიღწეროს როგორია ის. დიახაც, რომ ჩვენთვის ის ძროხა მგვანია სხვა დანარჩენის, და თუ ალლაჰი ინებებს, შეეჭველად, ჩვენ ვეზიარებით ჭეშმარიტებას.

5. თქვა მუსამ: შეეჭველად, იგი (ალლაჰი) ბრძანებს: ის არის ძროხა უდელ-დაუდგმელი, არც მიწას ხნავს და არც ნა-

თესსა რწყავს, უვნებლად შენახული, ზედ ერთი ნიშანიც კი არ აქვს. უთხრეს: ახლა კი მოხვედი სიმართლითურთ (ნამდვილად აღგვიწერე). შემდეგ დაკლეს იგი, თუმცაღა ამის გაკეთება არ სურდათ.

სიტყვა „ყურბანი“ დაახლოებას ნიშნავს. მისი, როგორც რელიგიური ტერმინის, მნიშვნელობა ასეთია: ღვთისმსახურების მიზნით ფიზიკურად უნაკლო ცხოველის, კონკრეტული პირობებისა და წესების დაცვით, ყურბან-ბაირამის დღეებში მსხვერპლად შეწირვა. ყურბნის შეწირვა ჰიჯრით მეორე წელს დადგინდა სავალდებულოდ, რაც ეყრდნობა ყურანსა და სუნნეთს.

ყურბანი ადამიანის ალლაჰთან დაახლოებას უზრუნველყოფს. იმის გამო, რომ ყურბნის ღვთისმსახურება ქონებითა და სულით თავგანწირვის მნიშვნელობის მატარებელია, ალლაჰთან დამაახლოებელი ყველაზე მნიშვნელოვანი საშუალებაა.

ყურბანი ჩვენ გვახსენებს იმ დიდ ნდობას, მორჩილებასა და მსახურებას, რაც წმინდა იბრაჰიმსა და ისმაილს გააჩნდათ. ალლაჰი ადამიანებს აჩვენებს ყველაფერს, რაც ხელში აქვთ, მათ წესისამებრ გამოყენებასა და მოწყალებად გაღებას ასწავლის. ყურბანი ადამიანს სიძუნწისა და ქონების სიყვარულისგან იხსნის. საზოგადოებაში ძმობის, ურთიერთდახმარების, განაწილებისა და ღარიბის გახარების გრძნობებს ავითარებს. ადამიანებს სიყვარულითა და გულისხმიერებით აკავშირებს ერთმანეთთან. ალლაჰის ბოძებული სიკეთეების სარგებლობას უზრუნველყოფს. ის არის ინდივიდუალური და საზოგადო ღვთისმსახურებების აღსრულებით ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვება და მასთან დაახლოება.

„უსათუოდ ვერ მიაღწევს ალლაჰთან ხორცნი შესანიშნისა და ვერც სისხლნი მისი. მაგრამ მიუვა მას მხოლოდ თქვენი ღვთისმოშიშობა. ასე დაგიმორჩილათ ისინი თქვენ, რათა ადიდოთ ალლაჰი იმისთვის, რომ დაგაყენათ სწორ გზაზე. მაშ, ახარე სიკეთისმქმნელთ!“ (სურა ჰაჯი, აიათი 37)

ზემოთ მოყვანილი აიათი დასტურია იმისა, რომ ყურბნის შეწირვა ღვთისმსახუ-

რების ერთ-ერთი პრაქტიკული გამოვლინებაა. ამ მიზნით შეწირული საქონლის არც ხორცი და არც სისხლი, ბუნებრივია, დიად გამჩენთან არ მიაღწევს, თუმცა ყველაზე მეტად მნიშვნელოვანია ის, რომ გამჩენთან მიაღწევს თითოეული პიროვნების გულწრფელობა და ღვთისმოსაობა, რომელიც უზენაეს ალლაჰზე მორჩილების ცხადი გამოვლინებაა.

ისლამის მოვლენამდე არაბებში, სხვადასხვა მიზნით, კერპების სახელზე მსხვერპლშეწირვა ტრადიციად იყო ქცეული. უმეცრების პერიოდის არაბები, გარკვეულ დროს, ქაბასა და სხვა ადგილებში მყოფ კერპებთან, სულიერად უფრო დაახლოების გამოსახატად, დაკლული მსხვერპლის სისხლს კერპებს სცხებდნენ, ხორცს კი ჩარჭობილ ქვევს ჩამოაცვამდნენ, რათა ცხოველებს შეეჭამათ. მათი კიდევ ერთი ტრადიცია ის იყო, რომ ახლადგარდაცვალილის საფლავს მსხვერპლს სწირავდნენ, გარდაცვალებულს სულიერად დაეხმარებო. ისლამმა, ეს ადათნესები ალლაჰის ერთობის (თევჰიდი) საწინააღმდეგოდ ჩათვალა, ალლაჰის გარდა სხვა რამეზე მსხვერპლის შეწირვა სასტიკად აკრძალა და მსხვერპლშეწირვა შუამავალ იბრაჰიმის (ა.ს) სუნნეთის თანახმად, გააუშჯობესა და ამით სოციალური ქცევები და ქმედებები გაამდიდრა. ამგვარად, კერპების სახელზე პირუტყვის დაკლა, ერთადერთ ალლაჰზე მოზიარის გაჩენას ნიშნავს. დაკლული საკლავის ხორცი ლეშად ითვლება და მისი მირთმევა აკრძალულია (*ყურბანი*, დ.ი.ა, 26, 436.)

მსხვერპლშეწირვას, როგორც ღვთისმსახურებრივი, ასევე, საზოგადოებრივი ფუნქციაც გააჩნია. ალლაჰის სახელზე მსხვერპლშეწირვის, როგორც ღვთისმსახურების მიზანი, გაჭირვებულებზე ხორცის დარიგებაა. მსხვერპლშეწირვის არსი იმაშია, რომ ალლაჰის კმაყოფილებასთან ერთად, გაჭირვებული ადამიანის ხორციით დაკმაყოფილების აუცილებლობაა მასში გამოხატული. ამგვარად მსხვერპლშეწირვა, მუსლიმ საზოგადოებაში ძმობას, ურთიერთდახმარებასა და თანადგომას და-

ამკვიდრებს, საზოგადოებრივი ჰარმონიის განვითარებას ხელს შეუწყობს.

ისლამის მოვლინების შემდეგ, ყურბანის ღვთისმსახურება აუცილებელ პირობად დანესდა შეძლებულთათვის. ყურბანის შეწირვა წელიწადში ერთხელ ზილჰიჯჯის მთვარის მე-10-11 და მე-12 დღეს სრულდება და ამ დღეებს ეწოდება ყურბან-ბაირამი ანუ მსხვერპლშენიერვის დღესასწაული, რაც ისლამში არსებული ორი დიდი დღესასწაულიდან ერთერთია. საშუალების მქონე მუსლიმმა, რომელიც სრულწლოვანი, გონიერი და თავისუფალია შესაბამისად, უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების მიზნით უნდა დაკლას ყურბანი. ასე ის მატერიალურად შეჭირვებულ ოჯახებს დაეხმარება და შესაბამისად გამჩენ ალლაჰს უფრო დაუახლოვდება.

სურა ქევსერში უზენაესი ალლაჰი ასე ბრძანებს: - **„ილოცე შენი ღმერთისთვის და მას დაუკალი შესაწირი!“**

გამომდინარე ამ აიათიდან საშუალების მქონე მორწმუნე მუსლიმი ქალბატონი თუ მამაკაცი ვალდებულია ყურბანი დაკლას.

ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) მსხვერპლშენიერვას იბრაჰიმის (ა.ს.) სუნნეთად თვლიდა, რადგან შუამავალი იბრაჰიმი (ა.ს.), მისი შვილის - ისმაილის (ა.ს.) მსხვერპლად შეწირვით იყო გამოცდილი. ალლაჰმა იბრაჰიმი (ა.ს.), მისთვის ყველაზე ახლო და საყვარელი არსებით გამოსცადა და ამ გამოცდის წარმატების შესრულების გამო მას, დასაკლავად საკლავი მოუვლინა. ამგვარად, მსხვერპლშენიერვა შემდეგში მოსული ხალხის მხრიდანაც შუამავალ იბრაჰიმის (ა.ს.) სუნნეთად იქნა აღიარებული.

ამასთან ერთად, შუამავალი გვასწავლის, რომ ყურბან-ბაირამის დღეებში ყველაზე საუკეთესო ღვთისმსახურება ყურბანის დაკვლაა. შუამავალი ბრძანებს, რომ ყურბანის დაკვლისთანავე ის ღვთის წინაშე მიიღება და საყურბნე პირუტყვის თითოეული

ნაწილი პიროვნების ნამოქმედართა წიგნში სიკეთის სახით ჩაინერება *(თორმიზი, ედაჰი, 1.)*

იბნი მაჯე, ედაჰი, 3). მუჰამმედ შუამავალმა (ს.ა.ვ) ბაირამის ლოცვამდე ასე მიმართა: *„უეჭველად, დღეს უპირველესი ბაირამის ლოცვის შესრულებაა. შემდეგ სახლებში დაბრუნება და მსხვერპლის შეწირვა. მაშ, ვინც ასე მოიქცეს, უთუოდ ჩვენს გზას ადგას.“ (951 ბუხარი, იდეინი, 3.)*

ბაირამის ლოცვის შესრულების შემდეგ, ყურბანის შესახებ მინბერიდან მიმართა: *„ადამის მოდგმა, მსხვერპლშენიერვის დღეს, მსხვერპლის შეწირვაზე უკეთესს ვერაფერს იქმს, რომელიც ალლაჰის წინაშე სიკეთედ ჩაინერება. უეჭველად, იგი განკითხვის დღეს მადლად მოევლინება. რამეთუ, ვიდრე სისხლი მიწაზე დაიღვრებოდე, ალლაჰის წინაშე შესმენილ იქნება. ამიტომ მსხვერპლი მთელი გულითა და სულით შესწირეთ!“ (თ 1493 თორმიზი, ედაჰი, 1.)*

ლაშა ბოლქვაძე

ისლამის მიხედვით აჰლ ელ-ჩითაბ (წიგნის ხალხი)

აჰლ ელ-ჩითაბი არის ტერმინი, რომელიც გამოიყენება მათთვის, ვისაც წამს ღვთიური წიგნის. ყურანში, გარდა ისლამისა, რომელიც უკანასკნელი ჭეშმარიტი რელიგიაა, მოხსენიებულია: ჰანიფიზმი, იუდაიზმი, ქრისტიანობა, საბიანიზმი და მაზდეანობა. ყურანი მნიშვნელოვან ადგილს უთმობს წიგნის ხალხს, არაისლამური რელიგიის წევრებს შორის. ყურანის სხვადასხვა აიათები მიუთითებს მათ განსხვავებებსა და უპირატესობაზე, სთავაზობს დიალოგის დამყარებას, განსაკუთრებით ქრისტიანებთან, მაგრამ ასევე ხაზს უსვამს რწმენის ძირითადი პრინციპების, ასევე მუსლიმებთან ურთიერთობის ხარვეზებსა და შეცდომებს.

ყურანში წიგნის ხალხთან მუსლიმთა ურთიერთობის შესახებ შემდეგნაირად არის ნაბრძანები:

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَإِلَيْكُمُ الْهُدَىٰ وَآلُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

„თუ ეკამათებით წიგნის ხალხს, მხოლოდ საუკეთესო გზით. ეს არ ეხება მათგან იმათ, ვინც უსამართლოდ იქცევა. უთხარით:

„ჩვენ ვირწმუნეთ ის, რაც ზეგარდმოგვევლინა, და ის რაც თქვენ გარდმოგვევლინათ. ჩვენი და თქვენი ღმერთი ერთია, და ვმორჩილებთ მხოლოდ მას!“ (ანქებუთი, 46)

ისლამი ასწორებს წიგნის ხალხის შეცდომებს და იწვევს მათ მუსლიმებთან გაერთიანებისკენ საერთო პრინციპით, რომელიც დაფუძნებულია ალლაჰის ერთიანობის რწმენაზე. წიგნის ხალხს აქვს შესაძლებლობა ისლამურ საზოგადოებაში იცხოვრონ რელიგიის სრული თავისუფლებით. როგორც ისლამური სახელმწიფოს მოქალაქეები, ისინი კანონის წინაშე არსებითად იზიარებენ იმავე უფლებებს, რასაც მუსლიმები.

სხვა რელიგიის მიმდევრებს, რომლებიც ცხოვრობენ მუსლიმებთან ერთად, როგორც მოქალაქეები ისლამურ ქვეყანაში, უწოდებენ „აჰლუ-ზიმმე“-ს. „ზიმმი“- ნიშნავს „აღამიანს, რომელსაც ეძლევა უსაფრთხოება და მფარველობა“. ისლამი, რომელიც კატეგორიულად კრძალავს რელიგიაში ჩაგვრას, უფლებას აძლევს სხვა რელიგიის მიმდევრებს იცხოვრონ რწმენის თავისუფლებით, სიცოცხლისა და ქონების დაცვით, იმ საზოგადოებაში, რომელიც შექმნეს მუს-

ლიმებმა. მედინაში გადასვლის შემდეგ, მოციქულმა მუჰამედმა გამოაცხადა, რომ მედინაში მცხოვრები მუსლიმები და არამუსლიმები წარმოადგენდნენ განცალკევებულ „უმას“, სხვა რეგიონებში მცხოვრები საზოგადოებებისგან. თითოეული ჯგუფის უფლებები და მოვალეობები ჩანერგილი იყო „მედინას დოკუმენტში“. მოციქულმა გადადგა პირველი ნაბიჯი, რომელიც შესაძლებელს ხდის სხვადასხვა მრწამსის ხალხის ერთად ცხოვრებას. ეს დოკუმენტი გამოიყენებოდა ისლამის ისტორიის განმავლობაში ისლამურ სახელმწიფოებში.

სურა თევებს 29-ე აიათი, მოიცავს არამუსლიმებისგან ჯიზიას აღების ბრძანებას და წარმოადგენს „ზიმმეთ“-ის შეთანხმების საფუძველს, ომის შეწყვეტის შემთხვევაში აყალიბებს ადამიანებს შორის ურთიერთობას. ცნობილია, რომ „ზიმმეთ“-ის შეთანხმება ხდება რეგიონის ან ქალაქის ხალხის რელიგიურ ჯგუფებთან და არა ცალკეულ ინდივიდებთან. არამუსლიმებთან დადებული „ზიმმეთ“-ის შეთანხმების სანაცვლოდ გარანტირებული იყო მათი სიცოცხლის, ქონებისა და რწმენის თავისუფლება ქვეყანაში და მის ფარგლებს გარეთ. მუსლიმები ჯიზიას იღებდნენ არამუსლიმთა დაცვის სანაცვლოდ, ასევე პირობას დებდნენ, რომ დაბრუნდნენ შეგროვებულ გადასახადებს იმ შემთხვევაში, თუ ვერ დაიცავდნენ მათ.

ყურანი, კატეგორიულად კრძალავს ადამიანების ჩაგვრას რელიგიასთან დაკავშირებით და მოითხოვს კარგ ურთიერთობას

და სამართლიან მოპყრობას მათთან, ვინც არ ებრძვის მუსლიმებს და არ აძევებს მათ სახლებიდან.

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ
بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا
انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

„იძულება არაა სარწმუნოებაში. ჭეშმარიტი გზა ნათლად გამოიჩინა ცდომილისგან. მაშ, ვინც უარყოს ცალუთი (ეშმაკი და ეშმაკისეული გზა) და ინამოს ალლაჰი, შეჭვებულად, ის მყარ საყრდენს არის ჩაჭიდებული, რომლის ნგრევა შეუძლებელია. შეეჭვებულად, ალლაჰი ყოვლისმხმენია, ყოვლისმცოდნეა.“ (ბაყარა, 256)

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ
تُكْرَهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

შენს ღმერთს რომ ენება, უთუოდ ყველა ერთბაშად ირწმუნებდა, ვინც კი დედამიწაზეა. მაშ, შენ აიძულებ ხალხს, რათა იქმნენ მორწმუნენი? (იუნუსი, 99)

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ

და უთხარი: „ჭეშმარიტება თქვენი ღმერთისგანაა, ამის შემდეგ ვინც ინებებს, ირწმუნებს და ვინც ინებებს, უარყოფს. (ქეჰფი, 29)

ყურანი გვაცნობებს, რომ წიგნის ხალხში არიან კარგი და ცუდი ადამიანები, ასევე მოგვინოდეებს, რომ შევასრულოთ მათთვის მიცემული დაპირებები და მხოლოდ საუკეთესო გზით ვეკამათოთ მათ, აუცილებლობის შემთხვევაში. გარდა ამისა, ნებადართულია ქორწინება წიგნის ხალხის ქალებთან, ასევე მათი საკვების ჭამა და მათი დაპატიჟება.

وَمَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَّهُ بِقِطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ
إِنْ تَأْمَنَّهُ بِيَدَيَّ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

„ღვთიური წიგნის მიმდევართა შორის არიან ისეთებიც, რომლებსაც ყინტარს[1] თუ ანდობ, უკლებლივ დაგიბრუნებენ, მაგრამ არიან ისეთებიც, რომლებსაც დინარს[2]

თუ ანდობ, იმასაც არ დაგიბრუნებს, თავზე თუ არ დაადექი. ეს იმიტომ, რომ თვლიან, უმეცრებთან საერთო არაფერი გვაქვსო. ხოლო ალლაჰზე სიცრუეს ამბობენ, და მათ იციან ეს!“ (ალი-იმრანი 75)

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

„დღეიდან თქვენთვის საკვებად ნებადართულია ყველაფერი, რაც რამ კარგი და სუფთაა. ნებადართული გაქვთ იმათი საჭმელიც, ვისაც ებოძათ ღვთიური წიგნი[1], ასევე მათაც შეუძლიათ მიირთვან თქვენი საკვები. ნებადართულია თქვენთვის ცოლად მოიყვანოთ პატიოსანი და მორწმუნე ქალები, ასევე წესიერი ქალები მათგან, ვისაც თქვენზე ადრე მიეცათ ღვთიური წიგნი[2], და თუკი გადაუხდით ურვადს, ნება გაქვთ ცოლად შეირთოთ არა გარყვნილების მიზნით და არა საყვარლად. ვინც სარწმუნოებას უარყოფს, უკვე ფუჭია მისი საქმენი და საიქიოში წაგებული იქნება.“ (მაიდე, 5)

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

„და აღასრულეთ ალლაჰის აღთქმა, თუკი აიღებთ ვალდებულებას. და არ დაარღვიოთ ფიცი მას მერე, რაც დაამოწმეთ იგი, რამეთუ ამით ალლაჰი გაიხადეთ თავდებად. შეჭველად, ალლაჰი უწყის რასაც სჩადიხართ!“ (ნაჰლი, 91)

ისლამური სახელმწიფო „ზიმმებს“ მათ მიერ გადახდილი ჯიზიას სანაცვლოდ, გარანტიას აძლევდა, რომ დაცავდა მათ სიცოცხლეს ყველანაირი საფრთხისგან; მათ არ მოკლავდნენ, არ გადაასახლებდნენ ან ტყვედ არ აიყვანდნენ. იგივე გარანტია ვრცელდებოდა მოძრავ და უძრავ ქონებაზე. ცნობილია, რომ იგივე გარანტია გავრცელდა ზიმმების ტაძრებზეც; ეკლესიები და სი-

ნაგოგები შენარჩუნებული იყო და არ დანგრეულა. ყურანი მოუწოდებს მუსლიმებს დაცვან არამუსლიმთა ტაძრები:

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهْذَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

ისინი უსამართლოდ გამოაძევეს საცხოვრებლებიდან, მხოლოდ იმიტომ, რომ ამბობდნენ: „ჩვენი უფალი ალლაჰიაო!“ ალლაჰს რომ არ მიეცა ნება თავი დაეცვათ ერთმანეთისგან, დაინგრეოდა სენაკები, საყდრები, სინაგოგები და მეჩეთები, რომლებშიც მრავლად იხსენიება ალლაჰის სახელი. ალლაჰი უსათუოდ შეენევა იმათ, ვინც მის სარწმუნოებას ემსახურება. შეჭველად, ალლაჰი ძლევამოსილია, ყოვლისშემძლეა. (ჰაჯი, 40)

როგორც ვხედგავთ ისლამი ცდილობს შექმნას ისეთი საზოგადოება, რომელიც ურთიერთშეთანხმებით იცხოვრებს ერთად. ჩამოყალიბებული საზოგადოება, რომელსაც ისლამი მიზნად ისახავს, უნდა ისწრაფოდეს სამართლიანობისა და მშვიდობისაკენ, რაც აუცილებელია დღევანდელი მსოფლიოსთვის. სიძულვილი და შური განსხვავებულობის გამო არის საზოგადოების ავადმყოფობა, რომელიც უნდა აღმოიფხვრას. რაც შეეხება ნორმალური საზოგადოების ჩამოყალიბებას, პირველ რიგში აუცილებელია დავინყოთ ერთმანეთის გაცნობით, რის შესახებაც ყურანში შემდეგნაირად არის ნაბრძანები:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

ჰეი, ადამიანო! შეჭველად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. შეჭველად, თქვენგან ყველაზე პატივდებული ალლაჰის წინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმომშია. შეჭველად, ალლაჰი ყოვლისშემძლე და ყველაფრისმცოდნეა! (ჰუჯურათი, 13)

